

PRIROČNIK ZA IZOBRAŽEVALCE

Državlansko
novinarstvo in novinarske
tehnike v izobraževanju
starejših

Vsebina

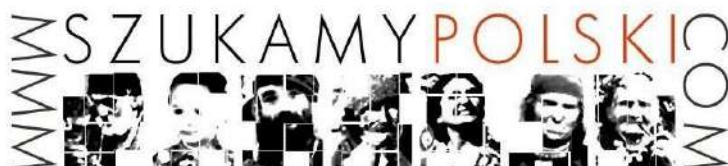
Kazalo vsebine

Prvi del	4
AD I. Uvod	4
AD II. Osnovni vidiki novinarskega dela.....	7
AD III. Psihološki vidiki izobraževanja starejših.....	8
AD IV. Prednosti te metode	9
AD V. Temeljne napake	9
AD VI. Izboljšanje jezikovnih spretnosti	10
AD VII. Medijska pismenost	18
AD VIII. Timsko delo. Medosebna komunikacija	21
AD IX. Aktivno državljanstvo	26
AD X. Digitalno izobraževanje.....	27
AD XI. Profil izobraževalca odraslih.....	27
Del II Primeri in pripombe	29

Prvi del

AD I. Uvod

Ta vodnik je bil pripravljen v okviru projekta Communication Inclusion (COM-IN), ki so ga v obdobju 2021-23 izvajali partnerji iz Poljske, Španije, Francije, Slovenije in Slovaške. Projekt COM-IN je bil nadaljevanje in razvoj projekta "Srebrna državljanska vzgoja", ki ga bodo v obdobju 2018-20 izvajale organizacije iz Poljske, Portugalske in Bolgarije. Zato so v vodnik vključeni tudi zaključki in ugotovitve, ki so nastali v tem obdobju.

STOWARZYSZENIE SZUKAMY POLSKI

Poleg tega so v študiji upoštevane izkušnje vodje obeh projektov, združenja Looking for Poland, ki se že 10 let ukvarja z aktiviranjem in izobraževanjem starejših z uporabo novinarskih tehnik.

Vodnik je namenjen izobraževalcem, ki vsakodnevno delajo s starejšimi ali drugimi skupinami odraslih. Posebna pozornost je namenjena praktični uporabi komentarjev, spoznanj in primerov, ki jih vsebuje, brez potrebe po dodatnih analizah in dolgotrajnih pripravah. Pomemben cilj je tudi opozoriti na najpogostejše napake in nesporazume, ki lahko ovirajo izvajanje naših metod. Metoda v osnovi vključuje posnemanje različnih faz in vidikov novinarskega dela pri izobraževalnih dejavnostih. Kot so zbiranje informacij, vrednotenje virov informacij, ustvarjanje besedil, delo v uredništvu, urejanje digitalnih medijev. Posebno pozornost smo namenili delu s starejšimi. Vendar se naša metoda dobro obnese tudi pri drugih skupinah odraslih. Ima velike možnosti, a tudi nekatere omejitve.

Klasično novinarstvo ima ogromen izobraževalni potencial, zlasti na področju komuniciranja v najširšem smislu. V letih svojega obstoja je razvilo jasen in prijazen slog komuniciranja, prilagojen možnostim širokega občinstva. Razvila je tudi osnovne metode preverjanja virov informacij.

Projektne partnerji:

DISORA

Association for Education and Social Development

1. Društvo DISORA je nevladna organizacija iz Maribora v Sloveniji.

Njen glavni cilj je izboljšati osnovne spretnosti in življenjske veščine različnih skupin prebivalstva. V tem kontekstu se cilji in rezultati projekta COM-IN dobro ujemajo s temi dejavnostmi, saj spodbujajo veščine in stališča, kot so kritično mišljenje, pismenost, timsko delo in aktivno državljanstvo. V primeru tega projekta ciljna skupina niso bili starejši državljani, temveč migranti, predvsem iz Irana. Izobraževalci v DISORI so želeli metodo COM-IN preizkusiti na ciljni skupini, ki ima drugačen pogled, razumevanje, potrebe in ovire pri sodelovanju v družbi gostiteljici in bi ji lahko zelo koristilo, če bi izboljšali svojo sposobnost kritičnega in organiziranega sporočanja svojih stališč in idej javnosti na način, ki ga spodbuja projekt COM-IN.

2. "E-Seniors je neprofitna nevladna organizacija s sedežem v Parizu, ki si prizadeva za boj proti e-izključenosti s ponudbo usposabljanja na področju IKT za starejše (55+). Družba E-Seniors sledi svojemu glavnemu cilju tako, da zmanjšuje digitalni razkorak med generacijami, spodbuja družbeno udeležbo

starejšim, ki ponujajo različne dejavnosti za vključevanje starejših v aktivno družabno življenje. E-Seniors izvaja tečaje IKT za starejše na različnih javnih mestih in nenehno odpira nove tečaje po vsej pariški regiji.

3. Topcoach kot izobraževalna ustanova za izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje močno stavi na izkustveno učenje, saj zagotavlja usposabljanje in izobraževanje narazličnih področjih teme o mehkih veščinah, samorazvoju, coachingu in mentorstvu. Dejavnosti, ki so bile izvedene v projektu vzajemnega partnerstva COM-IN, se osredotočajo na prenos inovativnih praks izobraževalcev odraslih in učinkovitost pri izobraževanju in usposabljanju odraslih in starejših.

4. Leta 2020. Deses-3 se je vključil v projekt COMIN in za doseg ciljev takega projekta je združenje začelo lokalno sodelovanje s FeCEAV, ki je Zveza kolektivov za izobraževanje odraslih za vseživljenjsko učenje v Valladolidu. Deses-3 in FeCEAV sta skupaj oblikovala lokalno uredniško skupino odraslih in starejših, starih od 50 do 78 let.

Narava delavnice in notranja skupinska dinamika, ki združuje odrasle in starejše učence, med katerimi jih veliko trpi zaradi osamljenosti in izoliranosti, je eden od najpomembnejših razlogov, za katere sodelujejo v dejavnostih (vključno s tistimi, ki izhajajo iz projekta COMIN). Vse to je izobraževalcem FeCEAV omogočilo, da so v izobraževalni center za odrasle trajno vključili približno štirimesečni tečaj o državljskem novinarstvu, ki ga bodo izvajali še vrsto let.

AD II. Osnovni vidiki novinarskega dela

1. Ustvarjamo za bralca. Prilagoditi se moramo njihovim potrebam: upoštevati njihove interese in psihološko sposobnost sprejemanja medijskih sporočil. Izdelek našega dela mora biti razumljiv širšemu občinstvu.
2. Izbor tem. Teme naših gradiv morajo biti izbrane glede na interese bralcev. To pomeni, da morajo biti aktualne. To nam nalaga obveznost, da spremljamo aktualne dogodke in pojave na lokalni in regionalni ravni ter se nanje sklicujemo v naših besedilih. To načeloma izključuje objavo spominov, razen če so namenjeni pojasnjevanju sedanjosti. Izbira tem je najpomembnejši element kolegialnega načrtovanja.
3. Zbiranje gradiva. Viri informacij in mnenj, potrebnih za pripravo besedil, so: pogovori z ljudmi, branje gradiva in virov ter podatkovnih zbirk in osebna udeležba na dogodkih. Aktivno zbiranje gradiva je izjemno pomembno: nadomestiti mora značilno težnjo starejših, da se zanašajo le na lasten spomin. Ne gre za pripovedovanje zgodbe lastnega življenja, temveč za aktiven odnos do resničnosti: odzivanje na dogodke, spoznavanje novih ljudi, spremljanje tiska in interneta. To je še pomembnejše od samega pisanja. Poleg tega pogovori z ljudmi bogatijo naš besedni zaklad, kar kapitalno vpliva na raven besedil.
4. Timsko delo. Oblikovanje uredniških skupin, razpravljanje, načrtovanje, ocenjevanje rezultatov dela - to so osnovni elementi našega podjetja. Vse je rezultat timskega dela.

Timsko delo sestavljajo naslednji elementi:

- a. Iskanje sodelujočih: iščemo ljudi, ki jih zanima svet in so dejavni. Pisateljske izkušnje niso potrebne.
- b. Usposabljanje za notranjo komunikacijo: kultura razprav, aktivno poslušanje, empatija, asertivnost. Ustvarjanje vezi med člani ekipe.
- c. Usposabljanje za ustvarjalnost: prepoznavanje talentov in interesov.
- d. Načrtovanje novih besedil.
- e. Ocenjevanje besedil, predloženih v objavo.

AD III. Psihološki vidiki izobraževanja starejših

Psihološki vidiki izobraževanja starejših so predmet številnih študij. Pogosto se izpostavljajo omejitve kratkoročnega spomina in slabša sposobnost koncentracije. Vendar je veliko odvisno od posameznikovih predispozicij in izkušenj: stopnje izobrazbe, poklica in predhodne intelektualne dejavnosti na splošno. V psihološki literaturi je vse več študij, ki kažejo, da možgani s staranjem pridobivajo dodatne sposobnosti. Res je, da izgubijo hitrost, vendar se njihova prožnost znatno izboljša, s tem pa tudi analitične in ustvarjalne sposobnosti. Predpogoj za to je, da ostanemo intelektualno in telesno dejavni. Starost je čas, da razmislite o svojem razvoju: učite se novih aktivno raziskujte svet. Društvo Looking for Poland dela predvsem z ljudmi, starimi od 65 do 80 let, z različnimi stopnjami izobrazbe in delovnimi izkušnjami. Velika večina jih je med delavnicami in uredniškim delom dosegla velik napredek. Avtorji vodnika ne predvidevajo vnaprejšnjih omejitev glede intenzivnosti in obsega dela s starejšimi. Ta je zato, ker vse odvisno od identifikacije individualnih potreb in možnosti. Glavna zamisel je vključiti starejše v intenzivno intelektualno dejavnost čim prej.

AD IV. Prednosti te metode

1. **Privlačnost:** Med ljudmi, starejšimi od 50 let, novinarstvo še vedno velja za privlačen in prestižen poklic. Pogosto ga povezujejo z neizpolnjenimi mladostnimi sanjami. Zaradi tega je lažje najti udeležence in jih navdušiti za intenzivno miselno dejavnost. Ustvarja tudi pogoje za večjo vključenost v izobraževalne dejavnosti.
2. **Vsestranskost:** Omogoča razvoj številnih različnih spretnosti hkrati v privlačnem paketu. Med novinarskimi nalogami udeleženci izboljšajo svoje jezikovne spretnosti, se naučijo poiskati potrebne informacije, delajo v skupini, izboljšajo svoje spretnosti na področju IKT itd.
3. **Prilagodljivost:** Posamezne tehnike in vaje se lahko uporabljajo selektivno brez namena poučevanja novinarstva. Podpirajo in obogatijo lahko že potekajoče učne dejavnosti (ustvarjalnost, kritično mišljenje, učenje jezikov, ITC, medosebno komuniciranje, zaščita pred dezinformacijami itd.). Lahko jih poljubno prilagajamo tako predmetu kot tudi učnemu ciklu. Imajo neomejene možnosti za razširitev. Učenje osnov novinarskega pisanja se lahko spremeni v literarne igre. Delavnice medosebne komunikacije se lahko spremenijo v državljanski aktivizem. Poleg tega jih je mogoče dopolniti in nadgraditi z drugimi sodobnimi izobraževalnimi metodami, kot so računalniške igre, gledališke tehnike, javne razprave itd.

AD V. Temeljne napake

Osnovne napake, ki se pojavljajo na začetku uporabe novinarskih tehnik:

1. **Prepričanje, da pomanjkanje novinarskih izkušenj preprečuje učinkovito poučevanje.** To je napačno razumevanje, saj naša predlagana metoda ne vključuje organiziranja in vodenje medijev ali opravljanje novinarskih dejavnosti na splošno. Namesto tega omogoča izbiro katerih koli vidikov novinarskega dela in posebnih vaj za obogatitev obstoječih izobraževalnih dejavnosti. Izobraževalcem torej ni treba imeti nobenih izkušenj z mediji, saj ne

bodo poučevali novinarstva.

2. Prevelik optimizem: prepričanje, da je mogoče udeležence delavnice v kratkem času naučiti novinarstva. To je nerealen pristop. Vendar so za dobro opravljanje tega poklica potrebne določene predispozicije (npr. znanje jezikov) in predvsem daljše obdobje sodelovanja (več let). Prevelik optimizem neizogibno vodi v razočaranje. Udeleženci so na začetku navdušeni nad poukom, a po kratkem času, ko se soočijo s prvimi težavami, izgubijo zanimanje za predmet.

Vsebina vodnika je urejena tako, da bralcem ne sugerira, da opravljajo novinarske dejavnosti, temveč poudarja služnost te metode drugim vrstam izobraževalnih dejavnosti. Razporeditev vaj po poglavjih je konvencionalna, saj številne med njimi prispevajo k razvoju najrazličnejših spretnosti. Drugi del "Primeri in komentarji" vsebuje dodatne opise delavnic, dobre prakse, posebne primere in komentarje, ki se zaradi svoje obsežnosti niso prilegli glavnemu delu priročnika. Nekateri med njimi niso neposredno povezani s predstavljeno metodo, vendar so lahko koristni za popestritev pedagoške delavnice.

AD VI. Izboljšanje jezikovnih spretnosti

Zakaj je lahko skupnostno novinarstvo učinkovita metoda državljske in intelektualne aktivacije starejših? Najprej se velja vprašati: v čem se novinarstvo razlikuje od tipičnih delavnic pisanja ali drugih oblik, pri katerih se uporablja ustvarjanje besedila (npr. *pripovedovanje zgodb*) za intelektualno stimulacijo. Poezija in literatura sta pisanje za sebe. Avtorji ustvarjajo svoj svet na podlagi lastnih spominov in izkušenj ter ga predstavljajo potencialnim bralcem. Pri novinarstvu je osnova, da s sporočilom dosežemo sodobno, neznano občinstvo, osnovni pogoj za uspeh pa je razumevanje vsebine. Ustvarjamo za bralca in ne zase. Naše sporočilo mora biti razumljivo širokemu občinstvu in v skladu s psihološkimi načeli dojetja, ki jih je oblikovalo tako imenovano klasično novinarstvo, tj. novinarstvo, ki se je rodilo pred dobo interneta in tako imenovanih družbenih medijev. Zavedamo se, da lahko jezik in nacionalne tradicije povzročijo

določene razlike v pristopu. Na primer, korenine francoskega in angleškega novinarstva so različne. Vendar te razlike niso zelo pomembne. Za našo delavnico smo izbrali klasično novinarstvo ameriškega sloga - usmerjeno v sporočanje informacij in ločevanje informacij od komentarjev, pa tudi v preprostost jezika in določeno strukturo besedila.

Splošna načela:

1. Besedilo (zlasti informativno) mora odgovoriti na šest osnovnih vprašanj:
 - a. Kdo?
 - b. Kaj?
 - c. Kje?
 - d. Kdaj?
 - e. Kako?
 - f. Zakaj?

Če odgovor na katero od teh vprašanj ni znan, ga je treba pojasniti.

2. Najpomembnejša stvar, s katero je treba začeti. Na začetku branja besedila mora biti bralec seznanjen z glavno informacijo ali idejo, ki jo besedilo vsebuje, čeprav le na najbolj splošen način. Preostali del besedila naj bi razvijal in nadgrajeval vprašanje, nakazano na začetku.
3. Odstavki. Besedilo mora temeljiti na tematsko enotnih in slogovno skladnih odstavkih. Dolžina odstavkov naj bo različna in naj ne presega 10 vrstic.
4. Tematski stavek. Prvi stavek vsakega odstavka je tako imenovani *tematski stavek*. Preostali del odstavka je namenjen razvijanju, utemeljevanju, pojasnjevanju teze ali informacij, ki jih vsebuje.
5. Dolžina stavkov ne sme presegati 18 besed.
6. Pišite tako, kot govorite, tj. uporabljajte konkretne in ne splošne besede, konkretne in ne abstraktne. Uporabljamo figurativni jezik, tj. stavke sestavljamo tako, da je najpomembnejše mesto namenjeno konkretnim besedam, ki označujejo ljudi, živali, predmete in na splošno vse, kar je mogoče narisati, fotografirati, slišati, občutiti - torej doživeti s čutili. Poleg tega skušamo opisovati in ne navajati.

VAJA 1 (ČAS: 1,5 URE)

Oblikovanje novinarskega besedila

Opis problema:

Eden od najpomembnejših izzivov, s katerimi se soočajo bodoči novinarji (ne glede na starost), je, da se znebijo slabih navad in napačnih predstav o pisanju besedil za medije. Najpogostejša napaka je tako imenovano intuitivno (ali spontano) pisanje, ki pomeni, da začnemo pisati brez podrobnega načrta: brez določenega vrstnega reda podanih informacij, brez določene razdelitve besedila na manjše elemente (odstavke), ki imajo v članku določeno vlogo. Avtor takoj začne pisati en stavek za drugim, ne da bi razmišljal o strukturi besedila in o tem, kako bo povprečen bralec razumel njegovo sporočilo. Rezultat je kaotično, nerazumljivo gradivo brez jasno opredeljenega sporočila.

Cilj:

priprava učencev novinarstva na oblikovanje medijskih besedil na podlagi odstavkov in t. i. *tematskega stavka*. Gradnja strukture novinarskih besedil. Analiziranje zbranih informacij, preden jih vključimo v besedilo.

Priprava:

Vodja delavnice pripravi nabor informacij o izbranem problemu ali dogodek. Gradivo mora biti kratko, tako da ga je mogoče napisati v 12-15 stavkih (4-5 odstavkov). Tema lahko gre za vprašanja, ki jih udeleženci poznajo, ali pa so povsem izmišljena. Izbira ene od teh dveh možnosti prinaša prednosti in slabosti. Znana tema udeleženca čustveno pritegne, vendar ovira hladno analizo, saj avtorji začetniki težko ločijo informacije, ki jih je posredoval izvajalec usposabljanja, od svojih vnaprej oblikovanih prepričanj o opisani zadevi. Izmišljena tema zagotavlja čustveno distanco, vendar -zaradi svoje umetnost – zmanjšuje vključevanje udeležencev usposabljanja.

Potek delavnice:

Izobraževalec udeležencem na kaotičen način pripoveduje o nekem dogodku (ali problemu). Večkrat ponovi že podane informacije, dopolni predhodno podane podatke. Izogiba se kronološkemu vrstnemu redu in vsemu, kar bi lahko olajšalo organizacijo informacij. Udeleženci si zapisujejo informacije,

ki jih posredujejo. Njihova naloga bo napisati besedilo o problemu/dogodku na podlagi strukture odstavkov. V besedilu morajo uporabiti vse navedene informacije.

1. Prva faza - analiza informacij: Udeleženci pod vodstvom vodje usposabljanja analizirajo predložene informacije. Iz njih poskušajo sestaviti koherentno zgodbo; informacije razdelijo na posamezne tematske dele in določijo njihov vrstni red, tako da bralec lahko razume obravnavani problem.
2. Druga faza - oblikovanje odstavkov. Udeleženci v vodeni razpravi oblikujejo odstavke na podlagi tematskih sklopov, opredeljenih v prejšnji fazi. Določijo število odstavkov, njihovo vsebino in vlogo v strukturi besedila.
3. Tretja faza - *tematski* stavek: Udeleženci napišejo prvi stavek vsakega odstavka. To mora biti uvodni stavek, ki označuje temo odstavka. Preostali stavki v odstavku naj bodo razlaga, utemeljitev, ilustracija.
4. Četrta faza - dopolnjevanje odstavkov. Udeleženci napišejo preostale stavke v vsakem odstavku, tako da so vsi tematsko homogeni.
5. Peta faza - pokrov in naslov: Udeleženci ustvarijo pokrov. Pred delom na pokrovu poteka razprava o tem, kaj je v besedilu z bralčevega vidika najpomembnejše (najzanimivejše, najbolj aktualno). Vsak udeleženec pripravi svoj pokrovček. O predlogih se razpravlja v skupini. Možne so različice voditeljev. Naslovnica se oblikuje po istem načelu.

Pozornost:

Zgornja vaja je za novinarje začetnike zelo težka, predvsem zato, ker se zelo razlikuje od intuitivnega pisanja. Zahteva popolno spremembo pristopa k opisovani temi. Zdi se nenaravna in "tehnična". Vendar gre za profesionalen pristop: upoštevanje psiholoških pravil komuniciranja. Vaja je namenjena tistim izobraževalcem, ki državljansko novinarstvo jemljejo resno. Pred njo je treba izvesti daljše pripravljalno obdobje, v katerem se udeleženci delavnice seznanijo z idejo *tematskega stavka*, vadijo oblikovanje voditeljev in se seznanijo s primeri oblikovanja novinarskih besedil.

Vajo je treba večkrat ponoviti in pri tem upoštevati različne vrste zgodb. Pisanje besedila o problemu ni enako kot pisanje o dogodku v kronološki

strukturi. Za doseganje najboljših rezultatov delajte z vsakim udeležencem posebej.

Primer:

Projektni partner Deses-3 stalno sodeluje s FeCEAV, zvezo organizacij za izobraževanje odraslih v Valladolidu v Španiji. Njegovi izobraževalci so v svoje delavnice in ure zgodovine, angleščine in dobrega samopodobe uvedli "državljsko novinarstvo". Blog "dobro počutje" vključuje običajne kompetence, ki izhajajo iz usposabljanja in so povezane z jezikom (maternim in tujim), komunikacijo, digitalnimi spretnostmi ter vrsto mehkih veščin, kot so samospoštovanje, timsko delo, kritično mišljenje in odpornost (za *podroben opis delavnic glej besedilo "Primeri in komentarji" "100 LET..."*).

Opomba: Glavni metodološki pristop španskega partnerja je bila skupna igra pri zbiranju gradiva in ustvarjanju besedila o posredovani temi. Vse dejavnosti so bile izvedene skupinsko in med izvajanjem so se o njih pogovarjali.

VAJA 2 (ČAS: 1 URA)

Opišite fotografijo

Naloga je opisati spodnjo fotografijo na enak način, kot se to počne pri avdio deskripciji za slabovidne. Namen je opisati vsebino ilustracije, ne pa je razlagati. V nasprotju s prepričanji, to ni lahka naloga, saj večina avtorjev začetnikov običajno navede, kakšna je po njihovem mnenju vsebina ilustracije, namesto da bi opisali njene elemente. Namen vaje je razviti sposobnost opisovanja slik in - razlikovati med tem, kaj je opis in kaj izjava (interpretacija). Poleg razvijanja jezikovnih spretnosti je tovrstna dejavnost namenjena tudi oblikovanju osnovne občutljivosti za interpretacije, ki nam jih vsiljujejo mediji. Skupinska razprava je zato zelo pomembna.

Fotografija na nasprotni strani je včasih opisana kot "Srečna družina" ali "Starši z otrokom". Vendar oba opisa temeljita na domnevah in razlagi. Predlagani pravilen opis je na primer: Tri osebe. Mlad moški in mlada ženska. Med njima je majhen otrok. Vsi pogledajo navzgor.

Drug primer. Naslednja fotografija je na splošno opisana kot "knjižnica" ali "čitalnica". Pravilen opis je na primer: Na mizi leži odprta knjiga, v ozadju so knjižne police.

VAJA 3 (ČAS: 1 URA)

Zgodovina v 5 besedah

Večina starejših v svojih govorih (tudi pisnih) uporablja preveč besed. Ta priljubljena vaja je zasnovana tako, da besedam povrne moč in pomen. Prav tako vas nauči, da ste v svojem govoru jedrnat in neposredni. To je izrednega pomena za razvoj novinarskih veščin.

Ženska v petih besedah:

Uredništvo revije Podlasie je ob mednarodnem dnevu žensk 8. marca 2023 vsem damam posvetilo zbirko zgodb v petih besedah.

Primer:

Dan žena - trud za moške. (Dan žena - trud za moške.)

Včasih se literarni interesi (in predispozicije) razkrijejo pri delu z novinarskimi besedili. To je priložnost za izboljšanje jezikovnega znanja na višji ravni.

VAJA 4 (ČAS: 1,5 URE)

Kratka zgodba z naključnimi besedami

Med srečanjem skupina zavzeto določi ducat besed: povsem naključnih, brez medsebojne povezave. Nato vsi napišejo zgodbo (čim krajšo), v kateri morajo uporabiti vse besede, ki so si jih izmislili. Predvidevamo, da besedilo ne sme vsebovati več kot 15 stavkov. Ta vaja uči ustvarjalnega razmišljanja in učinkovite rabe maternega jezika ter jedrnatosti izražanja.

Primer:

izmišljene besede: žlica, aurora borealis, samovar, jabolko, televizija, odlično, morje, sir, girlande, tišina, pikantno, navdušenje.

Zgodba:

Sanjsko potovanje

Sedela je na verandi svoje hiše, ki je bila lepo okrašena z girlandami iz suhega cvetja in sadja, med drugim z rdečimi jabolki in slivami. Z žličko je mešala čaj, skuhan v babičinem samovarju, in uživala v odličnem francoskem siru. Nenadoma je večerno poletno tišino prekinil signal telefona. Klical je prijatelj. Ponudila ji je skupno potovanje na Norveško. Končno bo lahko v živo videla auroro borealis, je pomislila. Do zdaj je skoraj vse počitnice preživela ob morju na domači obali. To čudo narave je videla le na slikah v revijah ali na televiziji. Novico je sprejela z navdušenjem. Od veselja je želela izreči kakšno pikantno besedo, vendar ji je dobra vzgoja narekovala, da ne sme govoriti grdih besed.

VAJA 5 (ČAS: 1 URA)

Tautogram

Udeleženci delavnice morajo napisati kratko besedilo (zgodbo ali pesem), v katerem se vsaka vrstica ali vsaka beseda začne z isto črko. Tukaj je primer literarne igre s črko S. Vaja razvija ustvarjalnost in uči jedrnatosti.

Sabinina sestavljanica

Sabina sestavlja sestavljanico v svoji slikoviti sobi. Sestavljanica sestoji iz sedemstosedemdesetih sličic, ki sestavijo sliko stiliziranega sivega slona. Slon se sanjavo sprehaja skozi savano. Sabina sestavljanico sestavi (bli)skovito, v slabih stotih sekundah. Stopi na stol in samovšečno slavi svojo stvaritev. Stol se strese, Sabina se skotali s stola in sestavljanico sesuje.

VAJA 6 (ČAS: 1 URA)

Akrostih

Udeleženci delavnice pišejo akrostih na temo, ki jo izberejo sami ali jo določi pedagog, npr. dan Zemlje, materinski dan, valentinovo ali beseda ali pojem, ki ga je treba razviti. Akrostih je pesniški ali prozni sestavek, v katerem prve črke ali besede vrstic, ki se berejo navpično, tvorijo besedo ali celoten stavek. Gre za obliko, ki se pogosto uporablja v oglaševanju in tudi v

rimanih ugankah. Ta vaja z vnaprej določenimi omejitvami spodbuja razvoj ustvarjalnosti in jezikovne domišljije.

AD VII. Medijska pismenost

Gre za sposobnost uporabe informacijskih in komunikacijskih tehnologij za iskanje, vrednotenje, ustvarjanje in sporočanje informacij, ki zahteva tako kognitivne kot tehnične spretnosti.

Primer akrostiha nastalega v Društvu Disora ob poplavah v Sloveniji avgusta 2023.

Deroča voda prestopa bregove,
rušilne poplave grozijo in jemljejo dih.
Ujeti na strehah rotijo bogove,
še malo pa voda odnese še njih.

Tiha voda bregove dere,
visoka voda pa prav vse podere.
Ostanejo le blatno razdejanje,
dvom, bridkost in žalostno spoznanje.

Imeli so prav. Podnebne spremembe
so dejstvo in grožnja za modri planet.
Ogrožena sta prihodnost vseh in blagostanje.
Rodovom zanamcev zapuščamo kritično stanje.
Ali to bo res naše poslednje dejanje?

Velik in hitro naraščajoč delež naših izkušenj (informacij, doživetij, vtisov) prihaja iz digitalnega prostora. Poznavanje miselne zgradbe posameznih ljudi in skupinskega vedenja omogoča njihovo učinkovito oblikovanje: vplivanje nanje in manipuliranje z njimi. To velja tako za potrošniške odločitve (oglaševanje in odnosi z javnostmi) kot za politične odločitve. Moč in obseg tega vpliva se povečujeta s povečevanjem deleža

izkušenj, ki prihajajo iz digitalnega prostora, ter z izboljševanjem metod beleženja in analiziranja našega vedenja. Medtem ko se naš odpor proti njemu ne povečuje.

Pomemben cilj novinarske delavnice je pripraviti udeležence na sprejemanje medijskih vsebin. Gre predvsem za to, da jih naredimo čim bolj odporne na vse vrste manipulacij in dezinformacij.

Ne smemo pozabiti, da mediji izkrivljajo predstavljeno resničnost tudi brez namena, da bi jo ponaredili. To je posledica samega postopka priprave novinarskega gradiva. To, kar je vključeno v besedilo, je vedno rezultat subjektivne odločitve avtorja ali urednika: z vključitvijo v besedilo se odpovemo določenim informacijam in poudarimo druge. Tako je bilo vedno. V zadnjem času pa je agresivnejša manipulacija z dejstvi postala značilnost medijev, zlasti najbolj množičnih. V svojih gradivih skušajo vzbuditi čustva, da bi pritegnili pozornost množičnega občinstva. Opozarjajo na konflikte, osebna vprašanja, škandale, razkrite skrivnosti (resnične in domnevne) ter negativne vidike resničnosti na splošno. Slika, ki jo predstavijo mediji, se običajno precej razlikuje od resničnosti.

Že osnovna izkušnja ustvarjanja novinarskega besedila (1. vaja novinarske delavnice) daje udeležencem delavnice predstavo o tem, koliko mora avtor "manipulirati" z dejstvi, da ustvari besedilo, ki je prijazno do občinstva.

VAJA 1 (ČAS: 1,5 URE)

Naslov in ostali tekst

Opis problema:

Številni priljubljeni digitalni mediji (in ne samo oni) na prvih straneh objavljajo čustveno vznemirljive, agresivne naslove, ki obljublajo senzacijo. S tem želijo bralca spodbuditi, da "klikne" in preide na glavno besedilo. Glavno besedilo se običajno izkaže za daleč od namena naslova: vsebuje običajne informacije. To je navadna manipulacija, ki se zlahka razkrije. Kljub temu se veliko uporabnikov ustavi pri naslovu in na tej podlagi gradi svoje znanje o opisanih vprašanjih in dogodkih.

Ukrepanje:

Vodja usposabljanja pripravi primer takega besedila s priljubljenega portala. Udeleženci analizirajo "napovednik" in celotno besedilo. Razpravljajo o tem, kaj je bilo pri tem manipulirano, katera sredstva (besede, pojmi) so bila uporabljena. Na koncu predlagajo svoje različice naslovov, ki bolj ustrezajo bistvu opisanega problema.

VAJA 2 (ČAS: 1 URA)

Dejstva in mnenja

Udeleženci delavnic, zlasti starejši, imajo pogosto težave pri razlikovanju med dejstvi in mnenji. Uveljavljena mnenja obravnavajo, kot da bi bila dejstva, kar bistveno poslabša njihovo sposobnost kritičnega razmišljanja. V novinarski delavnici je vredno poudariti ta vidik medijske pismenosti. Udeleženci naj bi bili pri vaji pozorni na mnenja, ki se pretvarjajo, da so dejstva. Nekatera mnenja se jemljejo kot samoumevna, medtem ko to niso.

Primer:

Kateri od naslednjih stavkov je dejstvo in kateri mnenje? In zakaj?

1. Voda zavre pri 100 stopinjah Celzija
2. Po javnomnenjskih raziskavah se 60 % državljanov strinja s predsednikovo odločitvijo.
3. Starejši ne marajo brati knjig

4. Predsodki so slabi
5. Bog je ustvaril svet
6. Zemlja se vrti okoli Sonca
7. Človek je odgovoren za podnebne spremembe
8. Starejši ljudje so počasnejši in šibkejši

Ta kratek kviz je podlaga za skupinsko razpravo med udeleženci. Naloga vodje usposabljanja je, da izpodbija očitna mnenja s predstavitvijo drugih možnosti in drugačnega pogleda na problem.

ADVIII. Timsko delo. Medosebna komunikacija

Timsko delo je pomemben del novinarskega dela. Z vidika predstavljene metode je temeljnega pomena. Je tudi najtežji del izobraževalnega dela. Vključuje oblikovanje skupine, prepoznavanje interesov in talentov udeležencev, razdelitev nalog, načrtovanje dejavnosti (izbira tem), vrednotenje rezultatov. Pomembno je, da vsak udeleženec v delavnici najde prostor zase.

Ključnega pomena so komunikacijske spretnosti, tj. sposobnost aktivnega poslušanja in oblikovanja lastnega sporočila. Komunikaciji je treba dodati tudi pozornost. Biti pozoren pomeni zavedati se, poslušati in slišati drugo osebo ter razumeti njene občutke.

Učinkovita, pravilna, razumljiva in pozitivna komunikacija med ljudmi je ena od najpomembnejših veščin pri skoraj vseh vrstah dejavnosti.

Omogoča:

- Biti razumljen, biti slišan, biti dobro obravnavan;
- za razumevanje, poslušanje in dobro ravnanje z drugimi;
- če odkrijemo svoj komunikacijski potencial, se zavemo svojega sloga, s katerim govorimo/poslušamo in uživamo v pogovoru/poslušanju z drugimi, ter ovir, ki nam to morda preprečujejo;

- če se naučimo svobodno izražati, poimenovati svoja čustva in skrbeti zase;
- če se naučimo drugim omogočiti, da se svobodno izražajo, poimenujejo svoja čustva in poskrbijo zase.

Komunikacijske ovire:

To so ovire, ki se skrivajo v nas samih in nam preprečujejo, da bi resnično, resnično in dejavno poslušali. Med najpomembnejšimi so:

- primerjanje: med pogovorom skušate oceniti, kdo je pametnejši, bolj kompetenten, kdo je boljši;
- ugibanje: veste bolje, kaj želi intervjuvanec povedati, on začne govoriti, vi pa se odzovete;
- priprava odgovora: namesto da bi pozorno poslušali, si v mislih pripravite odgovor;
- filtriranje: poslušate selektivno, zlasti se izogibate kritičnim izjavam;
- presojanje: če osebo sprva ocenjujete negativno, je malo verjetno, da vas bo zanimalo, kaj ima povedati.

POZORNO IN AKTIVNO POSLUŠANJE.

Umetnost postavljanja vprašanj:

Vprašanja odprtega tipa se začnejo z besedami: kako, kaj, kaj, kdo, kdaj, kje? Intervjuvancu dajejo neomejeno svobodo pri odgovarjanju in tudi kontekst, v katerem govori. Takšna vprašanja spodbujajo ozračje odprtosti, zaupanja in varnosti, predvsem pa zagotavljajo več informacij o intervjuvancu in od njega.

Zaprta vprašanja so tista, na katera lahko odgovorite le z da ali ne. Pogosto se začnejo z besedo: ali?

Sugestivna vprašanja so vprašanja s pričakovanim odgovorom. Ne pozabite! Vprašanja odprtega tipa niso vedno najboljša. V situacijah, ko je potrebna hitra odločitev in ni časa, so nujna zaprta vprašanja.

Parafraza:

Ponavljanje slišane z drugimi besedami in preverjanje, ali smo sporočilo pravilno razumeli.

Prednosti parafraziranja:

- sočutje in spoštovanje pošiljatelja (sporočilo, da ga poslušamo);
- preprečuje jezo, blaži krize (umirja čustva, daje čas za razmislek);
- preprečuje nesporazume (organizira prejemnikovo razumevanje in pošiljateljevo razmišljanje);
- odpravlja ali zmanjšuje ovire za pozorno

poslušanje. Komunikacija je neučinkovita, kadar:

- poslušate le tisto, kar želite slišati (osredotočate se le na "lovljenje" določenih informacij);
- prekinjanje govora (to je znak slabega vedenja in moti sogovornika);
- dokončate stavek namesto nekoga (kot da bi rekli: "Že vem, kaj ste mislili, lahko to povem hitreje in bolje"), s čimer pokažete nepotrpežljivost;
- Osredotočite se predvsem nase in na to, kaj boste rekli v določenem trenutku;
- zanima predvsem njegov lastni pogled;
- ne postavljajo se vprašanja odprtega tipa, temveč zaprta vprašanja, pri katerih zadostuje odgovor "da" ali "ne";
- sogovorniku ne daste priložnosti, da bi se bolje spoznal, pogosto sodite, izrekate sodbe, namesto da bi poudarili, da je to le moje mnenje in da se lahko motim.

Povratne informacije:

Je temeljna večšina v medosebnem komuniciranju, saj sporoča, kako vedenje prejemnika vpliva na pošiljatelja sporočila. Gre za govorjenje o lastnih odzivih, občutkih, mislih in izkušnjah v zvezi z osebo. Za oblikovanje povratnih informacij je priporočljivo uporabiti sporočilo "jaz", ker: ni obsojajoče, je konkretno, saj temelji na dejstvih, je osebno, zato povečuje stopnjo zaupanja in medsebojne odprtosti.

Povratne informacije morajo biti: podane s pozitivnim namenom, spodbudne, temeljijo na dejstvih, konkretnem vedenju in ne na posplošitvah, pomembne za poslušalca, neposredne, poštene, pozitivne in negativne, naslovljene neposredno na osebo, negativne - izražene v odnosu 1 : 1 (iz oči v oči), pozitivne - izražene v širšem forumu.

VAJA 1 (ČAS: 0,5 URE)

Sporočilo "jaz"

Govorite o sebi, torej v prvi osebi.

Cilj je razviti sposobnost izražanja lastnega mnenja s sporočili tipa "jaz". Izobraževalec odraslih pojasni, da v vsakdanjem življenju večinoma uporabljamo sporočilatipa "TI", ki izražajo oceno, zato jih je težko sprejeti in so pogosto sporna. Z začetkom stavka z "JAZ" (mi, me) izražamo le lastno mnenje, ki ga je lažje sprejeti kot vrednotenje.

Nato udeležencem naroči, naj na kartončke napišejo po tri stavke, ki bodo vsebovali besede "jaz", "mi", "me", začenši s preprostimi (npr. "Dobro mi gre", "Žal mi je zate", "To mi je všeč", "Hvala, ker si mi pomagal") in končajo z bolj zapletenimi (npr.: "Žal mi je bilo, ko si to rekel", "Nisem vedel, kaj naj storim, ko si začel kričati name", "Bil sem jezen, ko si mi obrnil hrbet", "Grožno mi je, ko me tako gledaš" itd.).

VAJA 2 (ČAS: 0,5 URE)

Sporočilo "YOU"

Ko preberete sporočila "JAZ", preidite k naštevanju primerov sporočil "TI". Da bo naloga bolj konkretna, lahko predlagate, da so to tista, ki so jih najbolj prizadela, ali tista, ki jih najpogosteje slišijo v okolju od prijateljev ali sodelavcev ali doma od svojih otrok.

Primeri izjav:

- "Ne smeš se tako obnašati. Ali boš prenehal ali pa končno povedal, kaj se dogaja."
- "Tako si raztresen! Ali ne moreš končno začeti biti pozoren?"
- "To, kar si storil, je bilo preprosto neumno."
- "Ne vmešavaj se v stvari, ki niso tvoje."
- "Zakaj se spravljaš name?"
- "Ne govori toliko!"
- "Ti si slabo vzgojen!"
- "Obnašaš se kot otrok v vrtcu."

Včasih novinarske naloge, kot je pisanje besedila o izbrani temi, privedejo do razkritja resnih težav pri razumevanju resničnosti, ki nas obdaja. Pogosto so to sporne in težke teme iz osebnih in družbenih razlogov. Vendar pa lahko takšne izkušnje prispevajo k izboljšanju izobraževalnih metod.

Projektni partner slovenskega društva DISORA iz Maribora dela z begunci iz Irana. Izobraževalci v DISORI se ukvarjajo z njihovim prilagajanjem na življenje v Sloveniji in zahodni Evropi nasploh. V okviru projektne dejavnosti se je začela izvajati novinarska delavnica. Udeleženci so morali napisati besedilo na izbrano temo. Ena ženska, travmatizirana oseba iz Irana, je napisala kratek članek o podobi žensk v Koranu. Besedilo se je izkazalo za nespoštljivo kritiko islama. Organizatorji delavnice ga niso želeli objaviti na spletni strani organizacije. To pa zato, ker v zahodnem svetu neusmiljeno in enostransko kritiziranje vere ni sprejemljivo, tudi če ga zakon dovoljuje. Ob tej priložnosti se je pokazala težava, ki jo imajo prišleki iz Irana z razumevanjem evropskega družbenega in kulturnega konteksta. Društvo DISORA je sprejela ta izziv in svoj izobraževalni program prilagodila ugotovljenim potrebam. (Za podroben opis "primeru DISORA" glej "Primeri in komentarji").

AD IX. Aktivno državljanstvo

Državljanski aktivizem pomeni razvijanje veščin, potrebnih za zavestno in odgovorno sodelovanje v demokratičnih procesih. Predvsem gre za aktivno državljanstvo na lokalni ravni. To pogosto poteka v obliki sodelovanja v svetovalnih in posvetovalnih organih, kot so poljski sveti starejših občanov. Združenje Looking for Poland že štiri leta vodi Podlaški podporni center za svete starejših občanov, kjer pripravlja lokalne aktiviste za delo v teh organih. V ta namen uporablja državljansko novinarstvo in novinarske tehnike.

Priprava na aktivno državljanstvo je le naslednja višja stopnja usposabljanja. Pri tem se uporabljajo tako spretnosti maternega jezika kot medosebne komunikacije. Udeleženci delavnic se v večji meri pripravijo na javno nastopanje.

Umetnost razpravljanja:

Spretnosti razpravljanja so koristne za vsakogar. Razlikovanje mnenj od dejstev, izbira pravih argumentov v razpravi in aktivno poslušanje - to so veščine, ki pridejo prav vsem aktivistom družbenih organizacij tudi v zasebnem življenju.

Razprave učijo kritičnega razmišljanja o svetu okoli nas. Spodbujajo nas, da na številna vprašanja pogledamo z različnih vidikov, in nam dajejo pogum, da podvomimo o ustaljenih prepričanjih. Učijo nas iskati informacije in jih predstaviti v obliki logičnih argumentov, s katerimi lahko druge prepričamo o pravilnosti svojih stališč.

Debaterji morajo svoje misli posredovati organizirano, jasno in prepričljivo, kar je spretnost, ki je v življenju neprecenljiva. Poleg tega je debatiranje lahko tudi zelo zabavno. Primer tega je lahko dobro pripravljena debata v Oxfordu - oblika odprte razprave v veliki skupini.

Razprava v Oxfordu:

Glede na to, da namen oxfordske razprave ni priti do konkretnih zaključkov, temveč zgolj izmenjava mnenj, razprave ne obravnavamo kot tekmovanje in "bitko", temveč zgolj kot idejo, s katero med skupino govorcev in občinstvom preverimo, ali so "za" ali "proti" določeni tezi. In kako jo zagovarjajo. Upamo tudi, da se bomo skupaj zabavali.

Oxfordska razprava je posebna, formalizirana vrsta razprave med dvema skupinama govorcev - mnenjskih voditeljev. Predstavljajo skupino predlagateljev (argumenti DA) ali skupino nasprotnikov (argumenti NE).

Teza razprave mora biti v obliki pritrdilnega stavka. Primeri:

- Upokojitveno starost za moške in ženske je treba izenačiti.
- Internet je vaš sovražnik.
- Starejši bi morali poskrbeti za svoje vnuke.
- Danes je nemogoče živeti brez mobilnega telefona.
- Umetna inteligenca ogroža svet.

Podroben opis oxfordske razprave in razprave za okroglo mizo s primeri objavljamo v razdelku "Primeri in komentarji".

AD X. Digitalno izobraževanje

Naša metoda ne vključuje posebnih tečajev IT. Digitalna znanja se pridobivajo med uredniškim delom. Kot bi bilo mimogrede. To poteka z iskanjem informacij na internetu, pisanjem besedil, urejanjem besedil na spletni strani ali objav na internetu itd.

Podrobna predstavitev digitalnih orodij, ki so jih pripravili e-seniorji iz Francije - v poglavju "Primeri in komentarji".

AD XI. Profil izobraževalca odraslih

Kot smo že omenili, ne predvidevamo, da bo zgoraj opisana metoda uporabljena za poučevanje novinarstva, čeprav je to mogoče. Namesto tega

upam, da bo izobraževalcem, ki delajo na drugih področjih, služil za popestritev njihovega dela. Seveda so lahko zelo koristne tudi novinarske izkušnje. Vendar je najpomembneje, da upoštevate psihološke vidike dela s starejšimi. Po naših izkušnjah je najpomembnejši bolj individualen pristop k udeležencem delavnic. Prepoznavanje njihovih izkušenj in interesov, tudi tistih, ki so že zdavnaj opuščeni. Vodja usposabljanja, ki namerava oblikovati uredniško skupino starejših, mora biti zrela in izkušena oseba. Odlikovati ga mora velika empatija, pa tudi dobra mera asertivnosti.

Starejši pogosto podcenjujejo svoje življenje. Mislijo, da je bilo in je dolgočasno in običajno. Naloga izobraževalca je pokazati, da temu ni tako. Da so imeli zanimive izkušnje in da so sodelovali pri nečem pomembnem. To močno izboljša njihovo počutje in pomaga tudi pri oblikovanju učinkovitega rediteljskega tima.

Drugi del

Primeri in pripombe

"100 let z..."

Primer Društva DISORA

Tako svojo izkušnjo opisuje partner projekta COM-IN iz Slovenije: Delo z migranti je predstavljalo vrsto izzivov, ki jih niso pričakovali. kot smo bili na začetku. Najprej je treba povedati, da naša organizacija ni imela nobenih predhodnih izkušenj z novinarskim pisanjem, zato smo začeli, ne da bi vedeli, kaj lahko pričakujemo.

Naše skupine migrantov ni bilo težko prepričati, da sodelujejo pri projektu. Preden so začeli pisati, smo imeli več srečanj, na katerih smo jim predstavili projekt in nekaj osnov novinarstva.

Pri prvi nalogi nismo želeli omejiti udeležencev na določeno temo, zato smo se dogovorili, da bo vsak od njih pisal o nečem, kar ga osebno zanima. To je bil logičen prvi korak, saj našo skupino sestavljajo ljudje različnih spolov, starosti, osebnosti, ravni izobrazbe in osebnih interesov. Stopnja izobrazbe na primer sega od doktorata iz filozofije do nekoga, ki je končal le osnovno šolo.

Udeleženci so svoje članke pripravili v skladu z dogovorom. Teme so bile različne, od razmišljanja o gledanju *znanstveno fantastičnih* filmov kot načinu sprostitev do kritike iranskega režima.

Nepričakovana ovira, na katero smo naleteli, je bil politični in ideološki ton dveh člankov, ki smo jih prejeli. V enem članku je bila vloga žensk opisana z vidika Korana. Napisan je bil v zelo neposrednem jeziku s citati iz Korana, ki ženske prikazujejo kot drugorazredne državljanke in celo lastnino moških. Jasno je bilo, da je pisec želel obravnavati krivice, s katerimi se soočajo

ženske v teokratskih družbah. Jasno je bilo tudi, da je bila avtorica sama žrtev verskih pravil, o katerih je pisala.

Z našega vidika je bila težava v tem, da v članku ni bilo dodatnega konteksta in kulturne občutljivosti, zato ga je bilo mogoče razumeti kot neposreden napad na islamsko vero. Slovenija je sekularna država, kar pomeni, da naša ustava ločuje državne in verske zadeve. Obstaja tudi verska svoboda, vendar je splošna praksa takšna, da mora biti kritika verskih in kulturnih praks uravnotežena, ne glede na to, koliko se s prakso ne strinjamo. Zato smo se odločili, da tega članka ne bomo objavili, saj se naša organizacija ne čuti upravičena do javnega obsojanja kulturnih praks drugih kultur in religij - čeprav se z njimi osebno morda močno ne strinjamo.

Jasno je, da so na avtorico članka vplivale njene osebne negativne izkušnje s teokratsko vladavino v njeni domovini. Jasno je tudi, da ni razumela družbenih praks in norm, ki obstajajo v Sloveniji (in v Evropi nasploh), in zato svojega članka ni prilagodila njim.

Ko smo se z udeleženci pogovarjali o pisanju članka, nismo pričakovali, da bodo o takšnih temah pisali na tak način. Prav tako se nismo zavedali kulturnih razlik in osebnih dejavnikov, ki ljudi spodbujajo k pisanju.

Če bi delali s skupino rojenih Slovencev, se to ne bi zgodilo.

Za vse nas je bila to zanimiva izkušnja. Zdaj se bolj zavedamo, da predvsem ljudje iz drugih kultur potrebujejo več navodil in informacij o naših (slovenskih in evropskih) standardih, ko gre za izražanje. To je nekaj, čemur bomo skušali dati večji poudarek.

Prav tako lahko rečemo, da migranti na splošno slabo razumejo družbeno-politični kontekst Evrope, kar je razvidno iz pogovorov z njimi in besedil, ki smo jih opisali zgoraj. Za nas to ni težava, temveč izobraževalni izziv, ki ga je treba obravnavati na bolj dolgoročen in konkreten način.

100 let s Paulo Freirejem

1. Ali je Paulo Freire še vedno pomemben?
2. Kdo je bil Paulo Freire?

Paulo Freire se je rodil leta 1921 v Recifeju v Braziliji. Leta 1947 je začel delati z nepismenimi odraslimi na severu države.

-Vzhodna Brazilija.

Delo Paula Freireja je vplivalo na ljudi, ki delujejo na področju izobraževanja in razvoja skupnosti, zdravje skupnosti in številna druga področja. Freire je razvil pristop k izobraževanju, ki združuje prepoznavanje problemov s pozitivnim delovanjem za spremembe in razvoj.

Čeprav je Freire prvotno pisal o pismenosti odraslih, nas njegov pristop vodi k razmišljanju o tem, kako lahko "beremo" družbo okoli nas.

3. Kakšna je njegova zapuščina?

Za Freireja izobraževalni proces nikoli ni nevtralen. Ljudje so lahko pasivni prejemniki znanja - ne glede na njegovo vsebino - ali pa se vključijo v pristop "postavljanja problemov", pri katerem postanejo aktivni udeleženci. V okviru tega pristopa je pomembno, da ljudje združijo znanje z dejanji, tako da si aktivno prizadevajo za spremembo družbe na lokalni ravni in zunaj nje.

4. Zato raziskujemo njegove ideje z njegovimi besedami.

"Govoriti pravo besedo pomeni spreminjati svet."

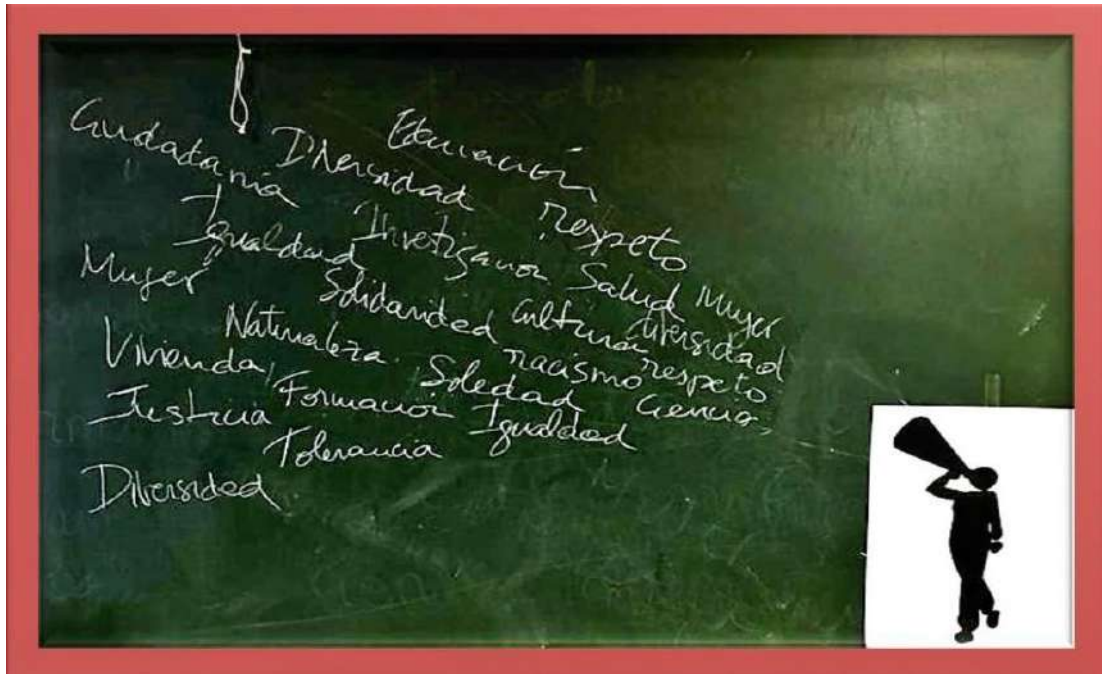
"Kdor uči, se uči z učenjem, in kdor se uči, se uči z učenjem."

"Osvoboditev je praksa: delovanje in razmišljanje moških in žensk o svojem svetu, da bi ga preoblikovali."

5. In začeli smo pisati o svojih ciljih, potrebah in interesih v učnih načrtih z izborom "generativnih besed" za sedanjo družbo: KULTURA, EKOLOGIJA, SPOŠTOVANJE, RECIKLIRANJE, STANOVANJA,

RAZNOLIKOST, ŽENSKE, PRAVIČNOST, ENAKOST,
 USPOSABLJANJE, DRŽAVLJANSTVO, SOLIDARNOST,
 RAZISKAVE, IZOBRAŽEVANJE, STRPNOST, ZNANOST,
 DOSTOJANSTVO, DELO, RASIZEM, STRAH, OSAMLJENOST.

6. Odločili smo se, da jih predstavimo na ustvarjalen način. Kot plakat in sadje na našem tematskem drevesu.

Razprava - dileme in napake

Če želite biti dober razpravljavec, morate znati aktivno poslušati in dajati povratne informacije, pri tem pa uporabljati različne načine argumentiranja, da se nikogar ne dotaknete ali užalite, hkrati pa morate biti občutljivi za različne načine manipulacije, ki lahko prelisičijo. Vedno je vredno upoštevati najpomembnejše načelo, da pri debati ne gre za zmago in premagovanje nasprotnika, saj to ni vojna. Gre za to, da skupaj pridemo do resnice in med razpravo celo spremenimo svoje mnenje.

Prav tako je treba razlikovati med mnenjem in dejstvi. Dejstvo se nanaša na nekaj resničnega, kar se je dejansko zgodilo. Podprto je z dokazi, raziskavami ali drugo dokumentacijo. Mnenje je tisto, kar oseba verjame ali misli o nekem dogodku. Nikakor ne velja, da so najpomembnejša samo dejstva, tudi mnenja so dragocena in lahko spremenijo potek razprave. Če nekdo reče, da 80 % Poljakov meni, da imajo starejši ljudje veliko prostega časa, takšna izjava ni dejstvo, če ni naveden vir raziskave, organizator raziskave in datum. Podobno velja za stavke, ki se začnejo na primer z besedami: "Kot vsi vedo ..." ali "To je dejstvo". "Ameriški znanstveniki so dokazali, da če pred intimnim srečanjem trikrat poskočite in zaploskate z rokami, povečate svoje možnosti za spočetje dečka."

Ena od osnovnih napak v argumentaciji je sklicevanje na strokovni latinski *argumentum ad verecundinum*. Do te napake pride, ko nekritično sprejmemo mnenje in stališča nekoga samo zato, ker je za nas avtoriteta. In vendar se lahko ta avtoriteta včasih moti ali celo govori neumnosti. Tudi to, da je nekdo napisal knjigo o neki temi, še ne pomeni, da je strokovnjak na tem področju.

Drug primer napačne argumentacije je črno-belo razmišljanje, ki ga lahko na kratko ponazorimo s stavkom: "Če me ne podpiraš, si proti meni". Če nekdo med razpravo predpostavlja, da obstajata samo dve možni izbiri ali rešitvi nekega vprašanja, to kaže na določeno nezrelost in togost mnenja. Vsekakor obstaja veliko več možnosti, in če ene ni mogoče uresničiti, to še ne pomeni, da smo avtomatično obsojeni na drugo.

Osebnе žalitve, latinsko *argumentum ad personam*, so v razpravah zelo neprijetne. Vse to so osebni napadi na sogovornika, katerih namen je spraviti ga iz ravnotežja in ga osmešiti pred občinstvom. "Nekdo, ki je videti tako, vendarle ne more imeti prav!" ali "Premlad si in preveč lep, da bi se ukvarjal s takšnimi temami." Gre za to, da se s poudarjanjem določenih značilnosti videza ali vedenja "dokaže", da takšna oseba ni verodostojna.

Tudi sklicevanje na tradicijo, latinsko *argumentum ad traditionem*, je primer zmotne argumentacije. Ker nekaj obstaja že leta in je zapisano v tradiciji, mora biti to pravilno! Pri tem ni pomembno, da so se od takrat razmere spremenile in da so se morda pojavile študije, ki nasprotujejo takšnim argumentom. "Moji starši so me pretepali, njihovi starši so pretepali njih, pa smo nekako vsi zrasli v spodobne ljudi". Nagnjeni smo k obarvanju preteklosti in se navezujemo na vizije "dobrih starih časov" ter jih potrjujemo s pogosto selektivnimi, čustvenimi dokazi. In to je moje mnenje, ne dejstvo!

Nasprotje prejšnji argumentaciji je poziv k modernosti - *argumentum ad novitam*. To je pristop, po katerem je vse novo, moderno, boljše in pravilnejše, tradicionalne rešitve pa morajo biti zastarele in neustrezne.

Argument v zvezi z neznanjem latinski *argumentum ad ignorantiam*
"Zemlja je ravna. Imate kakšen dokaz o nasprotnem?"

Vsakič, ko trdite, da imate prav, samo zato, ker sogovornik ne more predložiti argumentov proti, delate to napako. Pomanjkanje dokazov za neresničnost neke teze še ne pomeni njene resničnosti. Prehitro posploševanje latinsko *dicto simpliciter*. Včasih si tako močno želimo, da bi se nam to izšlo, da postanemo slepi za vse, kar bi temu lahko nasprotovalo. V psihologiji se to imenuje selektivna pozornost, Angleži pa temu pravijo "izbiranje češenj". "Christopher ima rad pivo, vsi alkoholiki imajo radi pivo, zato je Christopher alkoholik."

Oxfordska razprava

V oxfordski razpravi skupine govorcev po štiri. Predlagatelj zagovarja tezo razprave, opozicija jo skuša ovreči.

Osem govornikov naj pride zgodaj (30 minut) - pred razpravo predlagamo, da se govorniki spoznajo med seboj - na strani predlagatelja in nasprotnika - in se dogovorijo o taktiki argumentacije.

Razpravo vodi in besedo dobi govornik/maršal razprave, ki mu/ji pomaga sekretar.

Uvedli bomo 2 glasovanja s štetjem glasov tistih, ki sedijo v občinstvu in na govorniških klopeh. Predsednik in sekretar ne glasujeta. Glasovanje bo potekalo na začetku in na koncu razprave.

Razprava lahko traja največ 60 minut (v ta čas ni vključena razprava o pravilih razprave in predsednikova predstavitev govornikov ter 2 glasovanji).

Ena stran nas želi prepričati o pravilnosti teze, da je "feminizem na Poljskem potreben", druga stran pa jo želi spodkopati in ovreči. Govorci obeh strani se bodo izmenjavali. Prvi govori govornik, ki zagovarja tezo. Nato dobi besedo nasprotnik. Najprej imajo na voljo 4 minute za govor, nato se lahko prijavijo k besedi.

Najprej govori prvi govornik predlagatelja, nato pa prvi govornik opozicije. Nato se beseda vrne opoziciji - zdaj je na vrsti drugi govornik, ki mu sledi drugi govornik opozicije in tako naprej. Vsak član skupine ima pri tem posebno vlogo.

Prvi govornik - njegova glavna naloga je opredeliti tezo razprave, torej pojasniti, kako jo skupina predlogov razume. Ta govornik lahko, če je dovolj časa, poda tudi prve argumente.

Drugi govorec poda argumente za tezo (propozicija) ali proti tezi (opozicija). Argumente seveda utemelji, ne le našteje.

Tretji govornik ovrže argumente nasprotne strani.

Četrti govornik - prvi in najpomembnejši - povzame argumente svoje skupine.

Vsak govor se začne s kratko apostrofo, naslovljeno na govornika, nasprotno stran in občinstvo: najprej na govornika in nato v poljubnem vrstnem redu na druga dva subjekta - skupino govornikov in občinstvo.

Med vsakim govorom imajo člani občinstva in glavni govorniki pravico zahtevati besedo, tako da se dvignejo s svojih sedežev,

dvignejo roko in zakričijo besedo "Vprašanje" ali "Informacija" (največ 2 ali 3 stavke).

Govornik se odloči, ali bo odgovoril na vprašanje ali pa bo pustil informacijo mimo. Poslušalce spodbujamo, naj bodo aktivni in naj uporabljajo čim več medklicev, saj to zelo popestri razpravo in govornika prisili, da se ves čas odziva na pripombe iz prostora.

Po glavnih govornikih (po štirih na vsaki strani) lahko člani občinstva neposredno sodelujejo v razpravi. Njihov govorni čas je dve minuti.

Končno glasovanje in glasovanje po pošti, ki ga opravi tajnik, ki razpravlja o rezultatih obeh glasovanj.

Razporeditev dvorane med razpravo v Oxfordu:

Okrogla miza - primer razprave o feminizmu. Organizira: Organizator: Društvo žensk ob 100. obletnici

Okrogla miza je ime za razpravo, ki združuje skupino udeležencev brez razlik ali hierarhije, da predstavijo in razvijejo svoja mnenja in stališča o določeni temi. Njeno ime, okrogla miza, izhaja prav iz dejstva, da pri njej ni privilegijev; za vse udeležence veljajo enaka pravila in imajo enake pravice. Najpomembnejše je spoštovanje pravice do neprekinjenega izražanja lastnega stališča in spoštovanje pravice drugih do drugačnega mnenja.

Vloga vsakega člana in vsakega člana okrogle mize je določena vnaprej. Moderatorica (Božena Bednarek) je bila odgovorna za usmerjanje govorov vseh, vključno z občinstvom; udeleženci so bili odgovorni za vnaprejšnjo pripravo svojih govorov. Če so v oxfordski razpravi govorci predstavili argumente za ali proti določeni tezi, ni nujno, da so predstavili svoja mnenja. Na okrogli mizi govorijo v svojem imenu.

Vabljeni udeleženci:

- Jerzy Bieluk - profesor na Univerzi v Białystoku, pravni svetovalec, partner v družbi Kancelaria Radców Prawnych Bieluk i Partnerzy.
- Małgorzata Bieńkowska je sociologinja, zaposlena na Inštitutu za sociologijo Univerze v Białystoku. Njena strast so fotografija, Knyszynski gozd in pohodništvo v njem.
- Krzysztof Kurianiuk - doktor družboslovnih znanosti, sociolog, medijski strokovnjak, novinar, nekdanji programski direktor Poljskega radia Białystok. Zagovornik enakosti spolov, tako za moške kot za ženske, vendar ne na vseh področjih družbenega življenja in ne za vsako ceno.
- Marek Masalski - občasno psiholog, pogost bralec, amaterski fotograf, poslušalec nenaključne glasbe, gledalec izbranih fiksnih in gibljivih slik, občasno prijazna oseba, stalni iskalec miru, zbiratelj izkušenj in misli (predvsem lastnih).
- Katarzyna Rosińska - družbena aktivistka, pobudnica pohoda enakosti v Białystoku, soorganizatorica protestov v imenu izključenih in zapostavljenih družbenih in poklicnih skupin.
- Michał Rozycki - 68 let, po biološki uri sem aktiven v različnih društvih, svetih in klubih starejših občanov.
- Dorota Sawicka - ženska številnih vlog, ki verjame, da je življenje sprememba, in hrepeni po predvidljivosti... včasih. Strastna novinarka, tiskovna predstavnik in popularizatorica znanosti.
- Agnieszka Otapowicz - trenerka, animatorica, vzgojiteljica, ki je vsakodnevno povezana s podpornim centrom nevladnih organizacij - OWOP in fundacijo Masz MOC. Rada potuje.

Trije novinci so:

- Małgorzata Wenclik - pravnica, univerzitetna predavateljica, ena od pobudnic 100. obletnice Društva žena, družbena aktivistka in ustvarjalka sprememb na področju neformalnega izobraževanja. Prepričana je, da se učimo vse življenje in da imamo vedno priložnost spremeniti realnost okoli sebe.
- Anna Czerwińska - aktivistka za pravice žensk, 23 let sodeluje s feminističnimi organizacijami in pobudami, strokovnjakinja za enakost, herstoričarka. Kustosinja razstav, avtorica delavnic in akademskih predavanj o zgodovini žensk.
- Grzegorz Stefaniak - izobraževalec proti diskriminaciji in enakosti, feminist, slavist, po izobrazbi jezikoslovec. Koordinator socialnih projektov in podpredsednik združenja 9dvanajstih, koordinator štipendijskih natečajev pri Skladu za raznolikost.

Okvirni scenarij za 90-minutni dogodek; vključena je struktura razprave:

1. Po dobrodošlici in kratki informaciji o ideji Ženske na delu ter povabilu na predstavo ob 19. uri - predstavitev debaterk in debaterjev ter predstavnic 100-letnice žensk - Ilone Karpiuk iz gledališča Not;
2. Uvod v temo - kratke opredelitve feminizma (Dorra Ostrožanska);
3. Prvi krog govorov - predstavitev mnenj govornic na prvo temo "Kaj mi pomeni feminizem" - moderatorka Božena Bednarek (1 minuta in 30 sekund za vsako osebo - predstavitev filma Małgorzate Bieńkowske);
4. Komentarji in vprašanja občinstva (1,5 min) odgovori razpravljavcev, če so vprašanja naslovljena neposredno nanje);
5. Drugi krog izjav - "Kaj mislim o feminativah". - Moderatorka Božena Bednarek (1 minuta in 30 sekund izjave vsake osebe - predstavitev filma Małgorzate Bieńkowske);
6. Povzetek - Božena Bednarek in Dorra Ostrožanska max 3 minute
7. Nekaj besed o razstavi - Anna Czerwińska max 3 minute
8. Zaključek, zahvala za debato in verz Ilone Karpiuk - vabilo na predstavo "Jaz sem baba" ob 19. uri v Nie Teatra

Predlagana vprašanja:

1. Kaj je zame feminizem? Je vključujoč ali oddaljujoč? Ali je feminizem na Poljskem?
2. Kaj si mislim o feminizmu? Kaj menim, da so razlogi za zavračanje feminističnih zaključkov? Zakaj uporaba ženskih oblik pri moških povzroča nelagodje, uporaba moških oblik pa ne?
3. Ali ne bi morala imena, kot so "dan Sibirake", "dan Sibirake in Sibiraka", "dan Nauczycielke in Nauczyciella" itd., in ali ne bi morali podeljeni naslovi vključevati tudi žensko obliko, npr. "Prostovoljec leta", "Podjetnik leta", "Športnik leta" itd.
4. Ali bi bilo po vašem mnenju treba izraz "Poljaki" razširiti na: "Poljaki in Poljakinje"; ali pa lahko domnevamo, da beseda "Poljaki" vključuje oba spola?

Predlagamo poslušanje dveh posnetkov o feminativah:
https://www.youtube.com/watch?v=MYH2qGScEVk&ab_channel=TEDxTalks

In s povsem drugega (lokalnega) spletnega mesta:
<https://www.radio.bialystok.pl/podrozepokulturze/index/id/223043?fbclid=I-wAR3-BDOPepb48bkKA6OUTkZ53XaV2YyemS4jGs6xXx5KDnZocypCXnMC4>

Aplikacije in orodja IKT za starejše

Živimo v družbi, ki se nenehno razvija, in pojavljajo se novi izzivi, kot so nove tehnologije. Čeprav so te lahko koristne za državljane, se je treba zavedati, da posredno prispevajo k vse večji digitalni vrzeli med mladimi in starejšimi. Vendar pa so orodja IKT in digitalne naprave idealna rešitev za težave starajoče se družbe. Pomislite na ovire, s katerimi se bo vsak od nas prej ali slej soočil, ko ga doleti starost: težave z vidom, sluhom, spominom ali mobilnostjo. Vse te ovire lahko zlahka premagamo z uporabo rešitev IKT. Zato je tako pomembno, da jih obravnavamo kot zaveznike in ne kot neznane sovražnike starejših ljudi.

Združenje E-Seniors, francoska nevladna organizacija, katere cilj je premostiti digitalni razkorak med starejšimi, je specializirano za to področje in je na podlagi svojih izkušenj s poučevanjem orodij IKT in sodelovanjem v različnih evropskih projektih naštel in podrobno opisala nekatere aplikacije in orodja IKT, ki so starejšim koristna ne le vsak dan, temveč tudi pri vseživljenjskem izobraževanju.

Te aplikacije in orodja smo razdelili na naslednje načine:

- komunikacijska orodja,
- kognitivna orodja,
- vseživljenjsko izobraževanje.

1. Komunikacijska orodja

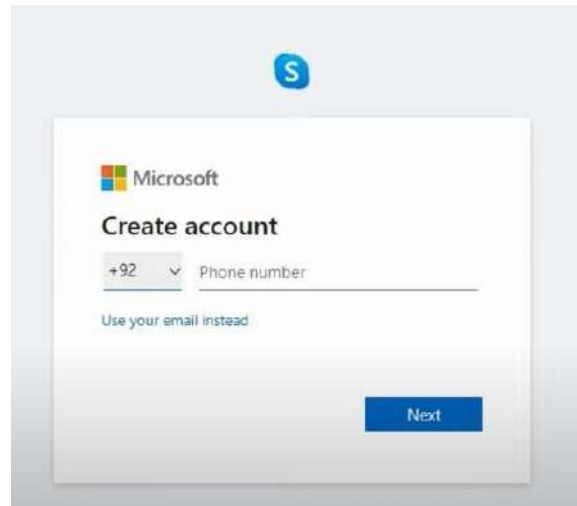

a. Skype

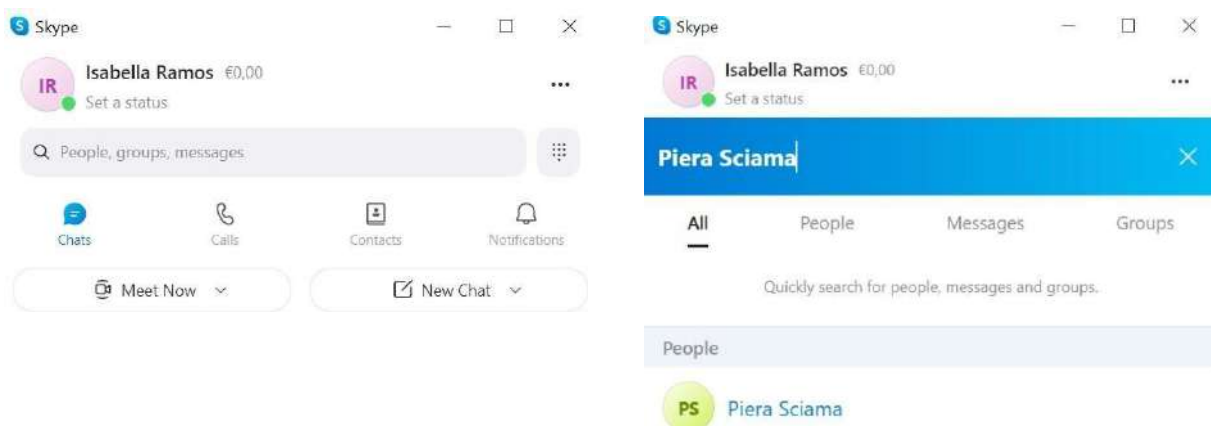
Je v lasti družbe Microsoft. Omogoča klicanje (prek interneta), pisanje sporočil, klicanje na stacionarne ali mobilne telefone (z vstavitvijo kreditne kartice), videoklic (klic s kamero), skupinske klice, izmenjavo dokumentov. Namestite ga lahko v računalnik ali pametni telefon.

Registracija prek Skypa:

- Korak I: dostopajte do aplikacije v računalniku s sistemom Windows ali jo prenesite iz trgovine Play Store (Android) ali Apple Store (iPhone) v telefonu.
- Korak II: kliknite na "ustvariti račun". Uporabite lahko svojo telefonsko številko ali e-poštni naslov.

- Korak III: Ustvarite geslo. V naslednjih dveh minutah boste na svoj e-poštni naslov prejeli potrditveno sporočilo. Kliknite na povezavo in vaš račun bo pripravljen za uporabo!
- Korak IV: Če želite dodati stike, kliknite iskalno vrstico na vrhu (glejte spodnjo sliko). Rezultati iskanja se prikažejo na dnu. Ko najdete osebo, ki jo iščete, kliknite njeno ime in ji pošljite sporočilo!

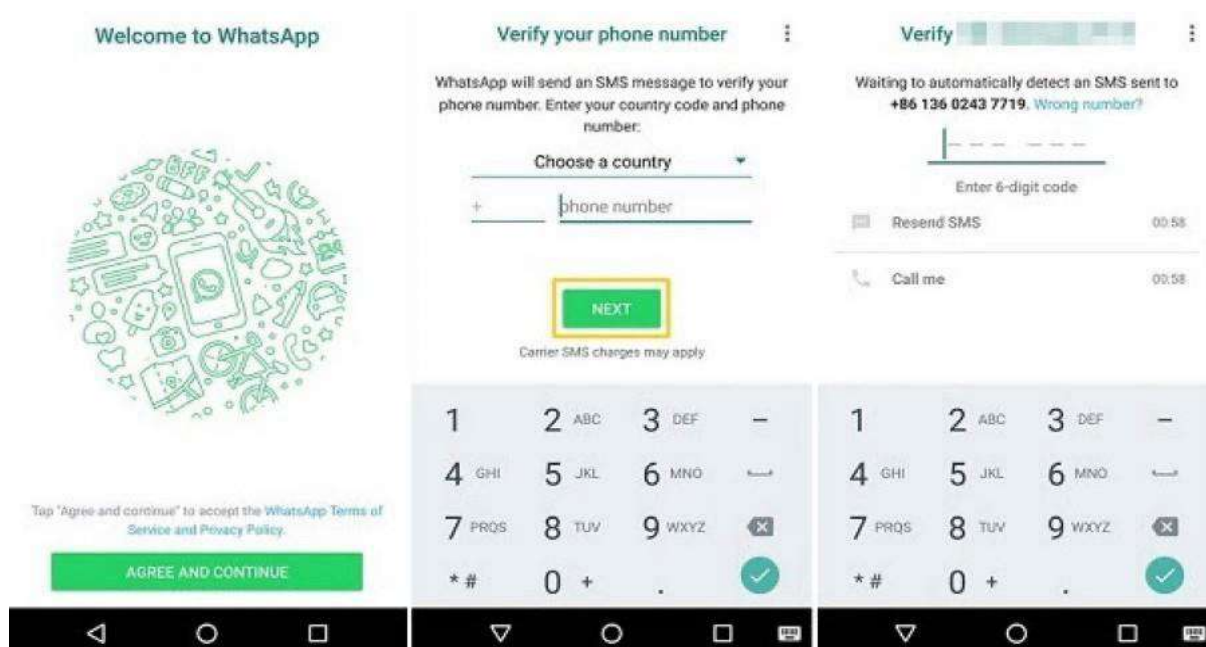

Če želite preprečiti, da bi pozabili svoje uporabniško ime in geslo, si ju zapišite na list papirja.

b. WhatsApp

Omogoča klicanje (prek interneta), pisanje sporočil, ustvarjanje novinarskih skupin in se bolj uporablja za izmenjavo fotografij. Lahko ga namestite na pametni telefon.

- Korak I: Namestite WhatsApp v pametni telefon prek trgovine Play Store (Android) ali Apple Store (iPhone).
- Korak II: Ustvarite svoj račun tako, da vnesete svojo telefonsko številko (s potrditvijo SMS), ime in profilno sliko.
- Korak III: Poiščite svoje stike v vrstici za iskanje (dostopali boste do vseh stikov, registriranih v vašem pametnem telefonu, ki imajo aplikacijo WhatsApp).

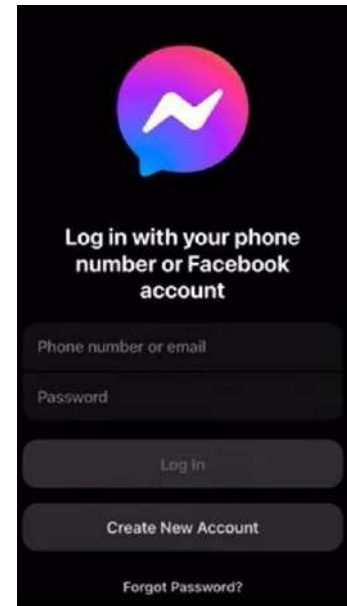
c. Messenger

Je del Facebooka in omogoča pisanje sporočil, ustvarjanje razpravnih skupin itd. Redko se uporablja za klepetanje in ga je mogoče namestiti v pametni telefon ter prek Facebooka uporabljati tudi v računalniku.

Če imate obstoječi račun na Facebooku, se lahko prijavite z njim, če ga nimate, pa morate ustvariti profil na Facebooku, da se lahko pridružite.

Ustvarjanje novega računa:

- Korak I: kliknite "Ustvari nov račun".
- Drugi korak: sledite korakom (vnesite svoje ime, datumrojstva, mobilni telefon in spol).
- Tretji korak: izberite geslo in za potrditev teh korakov vam bodo poslali kodo, ki jo boste morali vstaviti v platformo.
- Četrty korak: sledite navodilom in vaš račun bo pripravljen za uporabo!

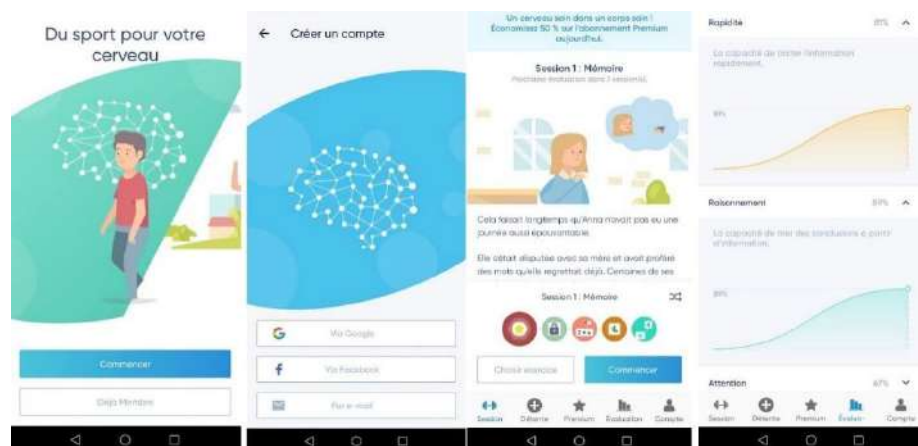

2. Kognitivna orodja

Igre za urjenje možganov, ki razvijajo logiko, spomin, moč in razmišljanje. Za spodbujanje možganov potrebujete le nekaj minut na dan (npr. NeuroNation; Brain Training - Memory Games itd.), obstajajo pa tudi igre, kot so križanke ali sudoku, ki so zelo koristne za izboljšanje kognitivnih sposobnosti.

a. NeuroNation

- Korak I: Prenesite aplikacijo iz trgovine Play Store (Android) ali Apple Store (iOS)
- Korak II: Pojdite na "začnite" - Video predstavitev in se prijavite.

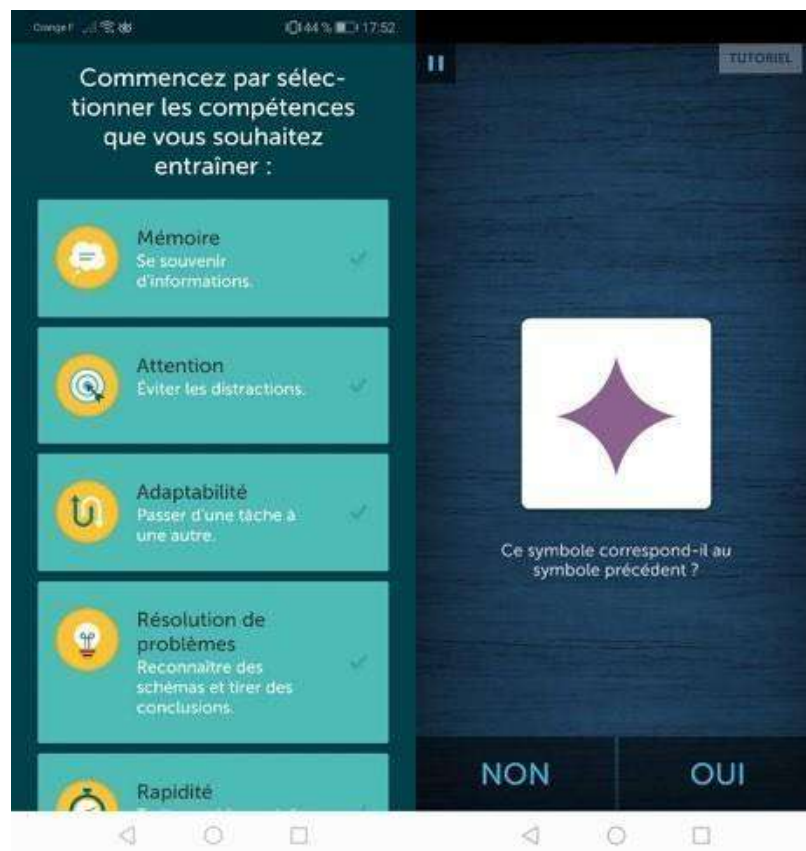
- Tretji korak: Prijavite se v sistem s svojim računom
- Korak IV: Začetek testa za oblikovanje prilagojenega programa
- Korak V: Ocena vaših spretnosti je nato na voljo v območju za ocenjevanje.
- Korak VI: Izberite vaje, ki vas zanimajo

To je brezplačna različica. Na voljo je plačljiva različica z več funkcijami.

b. Luminosity

- Korak I: Prenos aplikacije iz trgovine Apple Store (iOS)
- Korak II: Začnete z izbiro spretnosti, ki jih želite usposabljeni
- Tretji korak: Ustvarite svoj račun
- Korak IV: Ocenite svojo začetno raven s 3 kognitivnimi igrami
- Korak V: Pojdite v "analize" in si oglejte svoj napredek.

c. Duel kviz/ kviz navzgor

Te aplikacije ponujajo kviz splošnega znanja in izzivajo prijatelje ali druge nasprotnike pri različnih temah.

- Korak I: Prenesite te aplikacije iz trgovine Play Store (Android) ali Apple Store (iOS)
- Korak II: Ustvarite račun s prijavo
- Tretji korak: Poiščite prijatelje ali začnite igrati naključno

3. Vseživljenjsko izobraževanje

a. Kahoot: inovativna igra za pametne telefone

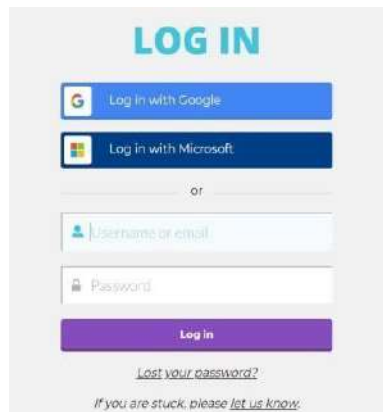
Cilj te spletne igre je uporaba mobilnih orodij (pametnih telefonov ali tabličnih računalnikov) na zabaven in igriv način ter usposabljanje udeležencev o določenih temah (matematično kulturno znanje, zgodovina, filmi, televizijski programi, knjige itd.), ki so na voljo v igri. Dodana vrednost te igre je tudi možnost, da ustvarite svoj kviz in ga nato predlagate nekaterim uporabnikom ali skupnosti igralcev.

- Korak I: registracija na platformi

Če želite ustvariti svojo igro, potrebujete račun. Kot uporabnik morate ustvariti račun prek mobilnih naprav ali računalnika (OPOMBA: aplikacija se razlikuje od zaslona v računalniku).

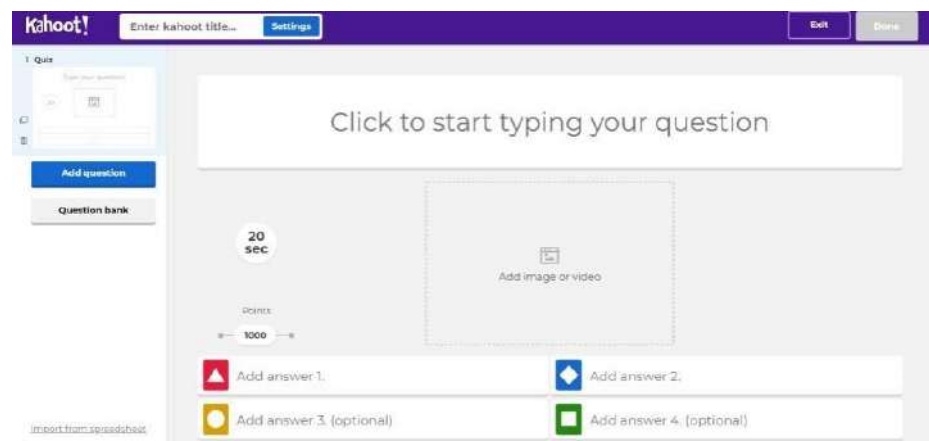
- 1) Pojdite v brskalnik in poiščite Kahoot: <https://kahoot.com/>
- 2) Prijavite se zgoraj desno

- 3) Ustvarjanje uporabniškega imena in gesla
- 4) Prijava v platformo

- Korak II: Ustvarjanje kviza Kahoot

Na domači strani lahko ustvarite svoj kviz. Na sredini zaslona lahko kliknete na "My Kahoots" in nato na "Create new". V zgornjem levem kotu se prikaže gumb 'nastavitve'.

- Korak III: Dodajanje vprašanja

- 1) S klikom začnete vnašati vprašanje (igra je lahko kviz, sistem true/false, odprto vprašanje, ki vključuje vnos pravilnega odgovora itd.) V tem primeru smo izbrali kviz.
- 2) Dodajanje slike ali videoposnetka
- 3) ponujanje odgovora na vsako vprašanje
- 4) S klikom na "20 sekund" lahko izberete število sekund za odziv.

- 5) Dodate lahko poljubno število vprašanj
 - 6) Ko končate, kliknite gumb "Done" v zgornjem desnem kotu.
 - 7) Vaš Kahoot se bo pojavil na seznamu "My Kahoots".
- Korak IV: Kako igrati?

Organizator mora imeti na voljo računalnik in videoprojektor za predstavitev vprašanj občinstvu, udeleženci pa morajo imeti tablični računalnik ali pametni telefon z vnaprej preneseno aplikacijo Kahoot.

 - 1) Pojdi na moj Kahoot
 - 2) S klikom na "Play" začnete izbrano igro Kahoot.
 - 3) Povabite lahko poljubno število oseb.
 - 4) Izberite klasični način (naprave 1:1)
 - 5) Po kliku na klasični način se samodejno prikaže številka PIN, ki jo vsi udeleženci vnesejo v svojo vlogo s klikom na "Vnesi PIN".
 - 6) Nato kliknite "Start" in na zaslonu se bosta pojavila vprašanje in odgovor.
 - 7) Udeleženci izberejo pravilen odgovor s klikom na pravilno barvo ob ustreznem času.

b. Iskanje digitalnega zaklada

Projekt iskanja digitalnega zaklada je pred petimi leti zasnovalo podjetje E-Senior, da bi svojim članom ponudilo dejavnost, ki združuje uporabo orodij IKT, kulturo in sprehode. Toda kaj točno obsega?

- Digitalni lov za zakladom ni le zabaven, ampak tudi športen, saj so poti, ki jih "lovci" prehodijo, lahko dolge tudi do več kilometrov!
- Ideja je ponuditi udeležencem vnaprej določeno pot na izbranem območju.
- Ta pot vključuje več kulturno zanimivih točk (kot so znamenitosti, zgodovinske zgradbe itd.).
- Te točke so označene na zemljevidu, pod vsako točko pa je povezan kviz ali vprašanje.
"lovci na zaklade" morajo rešiti.
- Reševanje vprašanj vam omogoča, da se premaknete naprej po poti, organizator lova pa vam pomaga najti prave odgovore.
- Lov lahko organizirajo društva, občine ali posamezniki sami!
- Vse, kar potrebujete, je, da imate:
 - Fotoaparati
 - internetna povezava
 - poznavanje uporabe orodij IKT (npr. Google Maps, Word, aplikacije itd.).
 - tablični računalnik ali pametni telefon za uporabo med lovom
- Korak I: Lokacija lovne poti
 - 1) Opredelite okolico za lov (osredotočite se na omejeno geografsko območje, kot je park ali blok stavb).
 - 2) Z uporabo različnih virov informacij (splet, časopisi, revije ...) raziskujte zanimiva dejstva o izbranem območju, zgodovini, spomenikih, kipih itd.
 - 3) Pojdite v izbrano sosesko in fotografirajte zanimive kraje, ki bodo prikazani med lovom.
 - 4) Ko ste določili interesne točke, ustvarite zemljevid, na primer iz storitve Google MyMaps točkami odhoda in prihoda. Zemljevid iz storitve Google MyMaps (www.google.fr/maps).

- Pojdi v meni
- Kliknite na "moji naslovi".
- Kliknite na "Zemljevidi".
- Kliknite na "Ustvari moj zemljevid".

- Korak II: Ustvarjanje lovskega kviza
 - 1) Odločite se, kako želite predstaviti vprašanja (odprta/zaprta vprašanja, vprašanja z več izbirami, uganke itd.).
 - 2) Razmislite o vključitvi koordinat GPS ali hiperpovezav, ki bi lahko pomagale rešiti vprašanja.
 - 3) Razmislite, kakšno gradivo boste uporabili za kviz (papir, elektronska oblika, PDF, Google Drive, kode QR ...).
 - 4) Po želji: Ob koncu lova zagotovite majhno darilo za vse udeležence.
- Korak III: vključevanje vprašanj kviza

- 1) Papirnata oblika: vsa vprašanja napišite na list papirja, ki ga natisnete in razdelite udeležencem.

- 2) Digitalna oblika: ustvarite digitalni dokument (npr. Word, PDF ali Google doc) z vprašanji, ki ga lahko udeleženci pregledajo na svojih mobilnih napravah.
- 3) Oblika kode QR: dodajte vprašanja, prenesena v kode QR (v brskalniku poiščite spletno stran, ki pretvori vprašanja v kode QR, in jih natisnite).
 - Korak IV: Začetek iskanja digitalnega zaklada
- 1) Povabite udeležence (največ 5 oseb na 1 organizatorja, 10 oseb za 2 itd.).
- 2) Pokličite ali pošljite e-pošto vsem udeležencem, navedite kraj dogodka ali predlagajte vprašanje za iskanje izhodiščne točke.
- 3) Navedite kontaktno številko v primeru težav.
- 4) Udeležence prosite, naj pridejo s svojimi mobilnimi napravami, če jih imajo, in ne pozabite zagotoviti dokumentov za kviz (če nimajo mobilnih naprav, jih pripravite).
- 5) lovu sledite v skupini, ki jo vodi organizator lova, in se skupaj premikajte po poti.

Da bi razumeli cilje in uvedbo digitalnega iskanja zaklada, je podjetje E-Senior med usposabljanjem organiziralo sprehod po prvem okrožju Pariza, da bi odkrili skrivnosti okrožja in vadili igro.

Izdajatelj: Založba: Naslov: Stowarzyszenie
Szukamy Polski 10/306 Św. Rocha, 15-879
Białystok Avtorji: Jan Oniszczyk, Bożena
Bednarek Sestava: Wróbel

Besedila v tej publikaciji so na voljo z licenco: [Priznanje avtorstva 4.0 International](#)

Ta publikacija je nastala v okviru projekta "COMmunication Inclusion" (2020-1-PLO1-KA204-081670) programa Erasmus+. Izobraževanje odraslih"